

Novelty. In this work an attempt is made to generalize the ways of sonata development for brass instruments in Ukrainian music of the second half of the XX–beginning of the XXI centuries.

The practical significance. The analytical materials of the proposed article can be used in training courses on History of Ukrainian Music, Analysis of Music Works, History of Performing on Wind Instruments.

Key words: genre, sonata, brass instruments, Ukrainian chamber instrumental music.

Надійшла до редакції 15.09.2019 р.

УДК 75.052(61)«20»

СУЧАСНІ МУРАЛИ У КОНТЕКСТІ СТРІТ-АРТУ МАРОККО

Шеменьова Юлія Володимирівна – аспірантка кафедри образотворчого мистецтва,

Київський університет ім. Б. Грінченка, м. Київ, Україна

orcid.org/0000-0003-0570-3613

doi.org/10.35619/ucpmk.vi30.194

y.shemenova@kubg.edu.ua

Розглянуто традиційні й інноваційні особливості стінописів на території Королівства Марокко; наведено огляд публікацій, у яких досліджено особливості урбаністичного мистецтва країн Північної Африки. Висвітлено специфіку розвитку вуличного мистецтва у містах Рабат, Марракеш, Ес-Суейра, Асіла, Шефшауен, Лараш, Аль-Душейра протягом десяти останніх років на прикладі творчості світових і місцевих райтерів. Увагу приділено муралам, створеним у рамках міжнародних фестивалів вуличного мистецтва «Jidar. Toiles de Rue» (м. Рабат), «Міжнародний фестиваль вуличного мистецтва Асіла» та «Remp'Arts» (м. Аземур). Проаналізовано своєрідність сюжетів й образно-символічне значення стріт-арт-творів. Виявлено творчість українських митців у стріт-арті згаданої держави.

Ключові слова: архітектурний простір, стріт-арт, Марокко, стінопис, мурали, графіті.

Постановка проблеми. Архітектурний простір різних країн світу не можливо уявити без настінних розписів – муралів, графіті чи тегів. Протягом останніх 10 років вуличне мистецтво набуває популярності не лише в країнах Америки та Європи, але й масово поширюється на території інших материків.

Упродовж 2010–2018 рр. Північна Африка швидко перетворюється на один із найбільших культурних мистецьких центрів материка. Африканські розписи, графіті та мурали, на відміну від класичного нью-йоркського й європейського стінопису, набувають індивідуальної, чітко впізнаваної манери. Втім повільно, але впевнено все більше місцевих художників вивчають свої унікальні локації, вводячи оригінальні африканські задуми у свою роботу на власній території.

На особливу увагу заслуговує вуличне мистецтво країн, що входять до складу Союзу Арабського Магрибу. Значущими на сьогодні та такими, що розкривають етнічні особливості міста є стріт-арт-об'єкти Королівства Марокко (Рабат, Марракеш, Ес-Суейра, Асіла, Шефшауен, Лараш, Аль-Душейра).

Донедавна стріт-арт Північної Африки не привертав значної уваги, на відміну від муралів Європи й Америки. В силу тих обставин, що всі держави, за Міжнародною класифікацією країн Світу, поділяють на чотири категорії, саме країни Африканського континенту належать до «третього світу», тобто таких, які повільно розвиваються. Але не зважаючи на повільний розвиток економіки цих територій, візуальна культура рухається вперед, іноді випереджуючи європейські й американські країни. Зауважимо, що значна кількість відомих райтерів бере участь у міжнародних фестивалях вуличного мистецтва Марокко, втілюючи таким чином своє бачення місцевої культури, соціальних та екологічних проблем.

У згаданих країні художники з України (Interesni Kazki), Іспанії (Aryz), Італії (Run), Франції (C215) та Південної Америки (El-Decertor) створюють настінні полотна на африканську тематику, співпрацюючи з молодими місцевими художниками – El Seed (псевдо), Самір Ірамо (Iramo Samir), Аннассі (Annassi), Гізлан Агзенай (Ghizlane Agzenai), Сулеймане Еламірі (Souleymane Elamiri) тощо. Тому мистецтво на даних територіях пов'язане з місцевими сюжетами, які уточнюються тамтешніми райтерами.

У мистецтві Африки настінні розписи завжди були важливою частиною міського середовища. Перші графіті з'явилися у м. Кейптаун (Південна Африка) у 1980-х роках. Протягом десяти останніх років вуличні стінописи масово поширюються територією Північної Африки. Ця частина материка відома міжнародними фестивалями сучасного вуличного мистецтва «Jidar. Toiles de Rue» (м. Рабат), «Міжнародний фестиваль вуличного мистецтва Асіла» та «Remp'Arts» (м. Аземур). Не буде перебільшенням стверджувати, що Марокко впродовж останніх років утримує звання найбільшого центру північно-африканського стріт-арту. Країна буквально вибухнула творами вуличних художників із різних куточків світу, наповненими сюжетами глибокого соціального змісту.

Аналіз останніх публікацій. Елементи візуальної культури Марокко розглядалися у статті О. Школьної «Moroccan riads in the context of the development of modern tourism in Ukraine», яка наголошує

на впливі європейської раси на розвиток мистецьких традицій регіону. Взаємодія з етнічними особливостями цивілізації нині дозволяє у цій країні творити новий сучасний образ мистецтва Марокко [8].

Британський антрополог, експерт з урбаністичного мистецтва, автор книг і статей про стріт-арт Р. Шактер у праці «Світовий атлас вуличного мистецтва і графіті» систематизує інформацію про розвиток світового стріт-арту й графіті. У згаданій праці автор розкриває феномен вуличного мистецтва у світовому географічному контексті, аналізуючи творчість найвизначніших художників, мистецькі стилі та школи. У праці представлено понад 100 відомих митців, які працюють у світовому публічному просторі від Північної Америки та Європи до Австралії та Африки (Свун (Swoon), Неузз (Neuzz), Інтересні Казки (Interesni Kazki), Кейлеб Нілон (Caleb Neelon), Клеменс Бер (Clemens Behr) тощо). Висвітлена інформація влучно передає презентацію міст із багатою історією вуличного мистецтва й графіті, розкриває їх смислове навантаження як контекст для творчого доробку художників.

Дане видання прагне надати основні відомості про стріт-арт як мистецьке явище, що стало найпоширенішою віртуозною арт-практикою останніх років [3].

Саме в такій перспективі, фотограф, документаліст і музикант К. Вадакор у праці «Graffiti South Africa» розкриває основні аспекти розвитку вуличного мистецтва Південної Африки. Робота висвітлює особливості творчого доробку місцевих й світових стріт-арт-художників від примітивних розписів підземних тунелів, занедбаних будівель і вагонів – до поширення графіті країною. Власне, таким чином своєю працею автор намагається привернути увагу світової спільноти до захоплюючої, але в порівнянні з європейською, відносно не відомої стріт-арт-арени Африки [5].

Доценти міждисциплінарних досліджень кафедри порівняльної літератури Каїрського університету В. Ель Хамамсі та М. Соліман у збірнику наукових праць, що складається з 15 есе «Популярна культура на Близькому Сході і в Північній Африці: постколоніальний прогноз» («Popular Culture in the Middle East and North Africa: A Postcolonial Outlook»), розглядають суть і процес появи сучасної популярної культури на Близькому Сході та Північній Африці, аналізують гендерні, расові, політичні проблеми у різних галузях сучасного мистецтва – кіно, мультфільмах, музиці, танцях, фото-татуюваннях, графіті, художній літературі та рекламі. Автори стверджують, що популярна культура вуличного мистецтва може стати рушієм змін у сприйнятті й трактуванні стереотипного мислення. Таким чином, вони створюють певну галузь знань, в якій люди різної національності та гендерної приналежності можуть знайти загальні підстави для самовираження і взаємозв'язку.

Загалом, варто зазначити, що ці науковці не лише формують вагоме теоретичне підґрунтя з підвищення обізнаності населення про популярну культуру Близького Сходу й Північної Африки, а й наголошують саме на її науковій цінності в контексті тих держав, де визначальна думка щодо «хорошої» та «поганої» масової культури належить управлінським органам [11].

Спираючись на вище зазначене, варто зауважити, що проблема значущості стріт-арт-об'єктів Північної Африки набуває великої ваги. На особливу увагу заслуговують малюнки, створені місцевими художниками. Однак, нині це питання є не до кінця розкритим, чим зумовлює актуальність даного дослідження.

Мета статті – крізь призму творчості місцевих художників виявити тематику та образно-символічне значення сучасних муралів на території Королівства Марокко.

Виклад основного матеріалу. З давніх часів територія Марокко була заселена кочовими племенами, предками берберів. У VII ст. місцевість захопили араби, після чого територія Марокко увійшла до складу Арабського халіфату. В результаті цього у країні стали поширюватися арабська мова й мусульманська релігія – іслам, який поступово прийняли і берберські племена. У зв'язку з подіями 711–720 рр., коли союз арабських й берберських племен завоював Піренейський півострів, почала формуватися єдина монархічна держава – Марокко.

Період із середини XV до початку XX ст. ознаменовано проникненням до Марокко європейських колонізаторів, найчисельнішими були португальці, іспанці, англійці та французи. Внаслідок цього відбулась інтеграція культурних і релігійних цінностей вище зазначених національностей на дану територію [1].

Упродовж останнього десятиріччя Північна Африка швидко перетворюється на один із найбільших культурних мистецьких центрів материка. Це – місце для втілення нових авангардних рішень. Вуличне мистецтво, графіті та мурали, на відміну від класичного нью-йоркського й європейського контенту, не мають чітко впізнаваної манери. Повільно, але впевнено все більше місцевих художників вивчають свої унікальні локальні осередки, вводячи оригінальні африканські задуми у свою роботу. Багато міжнародних художників, які відвідують континент, прагнуть використати місцеву тематику та символи у власній творчості та краще, ніж тутешні, цього не зробить ніхто.

Загалом Північна Африка насичена стріт-артом, насамперед, таких райтерів, як EL Seed (псевдо), Аннассі (Annassi), Самір Ірамо (Iramo Samir), Гізлан Агзенай (Ghizlane Agzenai), Сулеймане Еламїрі

(Souleymane Elamiri). Вони створюють графіті-малюнки у так званому арабському стилі, який користується популярністю в Єгипті, Тунісі, Саудівській Аравії і Марокко.

Марокко – захоплююча країна Північної Африки, що «фанфаронить» у сучасному мистецькому світі саме своїм стріт-артом, який створює досить своєрідний, індивідуальний образ міста чи поселення та кардинально різниться з графіті та муралами Європи й Америки.

Сьогоднішнє вуличне мистецтво Марокко насичене різноманітними сюжетами. У 1970-ті роки потяги, що йшли через Нью-Йорк, були вкриті тегами, які виражали суспільний протест молоді. Щодо Марокко, тут все простіше, графіті з'явилося як спосіб футбольних фанатів виразити свою гордість, більшість із них не мало політичних гасел. Так, місцевий художник Аннассі стартував, як стріт-арт-митець на фестивалі «Рабат 2014», співпрацюючи з райтерами міжнародного рівня, Aryz (псевдо) («Vegetables» Рабат 2014) та STNK (псевдо) (Рис. 1). Стінописи Аннассі не мають чітко вираженого стилю, відповідно художник знаходиться у творчому пошуку («Goldfinch – ben guerig» Марокко 2016).

Він пояснює це наступним: «Я все ще шукаю себе у своїх стінах. Я все ще експериментую зі стилем, копіюю багатьох відомих художників, себе та свої навички, які отримав у цифровому вигляді». Проаналізувавши подібний підхід художника до особистого творчого розвитку можна стверджувати, таким чином автор шукає свій чітко впізнаваний стиль, котрий мають відомі європейські стріт-арт-митці. Зокрема, Okuda, Aryz (Іспанія), Interesni Kazki (Україна), Ernesto Maranje (Маямі, США) та Pantonio (Італія) [10].

З-поміж інших марокканських райтерів виділяється творчість С. Ірамо (Iramo Samir). Цей 26-річний художник із м. Рабат почав свій творчий шлях зі створення гасел футбольних ультра-груп і є другим представником марокканських райтерів на минулорічному фестивалі вуличного мистецтва «Джидар 2018». Нині він створює безліч реалістичних зображень із надзвичайною майстерністю відтворює міміку, зморшкуватість, емоції людського обличчя на різних площинах, від звичайних побутових предметів до робіт на стінах Касабланки, Марракешу та Рабату. Власними настінними малюнками молодий райтер виражає почуття, основою яких є особиста життєва історія. «Своїми роботами я намагаюся висловити власні почуття щодо відсутності материнської любові, оскільки виріс без неї; нині, це і стимулює мене малювати» – пояснює художник. Останні фрески, створені Ірамо, присвячені марокканській тематиці, а саме – зображення зморшкуватої жінки з великими очима та широкою посмішкою в червоному хіджабі, яка, за словами автора, символізує ласку й материнство («Byebye» Джидар 2018). [10].

Першою художницею-жінкою, представленою на згаданому «Джидар 2018» стала Гізлан Агзенай. «Я бачу, що у світі міського мистецтва більше чоловіків ніж жінок, – пояснює мисткиня, – але я прагну щоб мене сприймали як особистість». Того ж воліє ще одна місцева художниця – Сулейман Еламірі. Вони починають працювати в спілці, досягнувши однієї мети, – створення публічної арт-сцени в Марокко. У той час, як деякі міжнародні художники приїжджають на фестивалі з підготовленими ескізами своїх стін, вони імпровізують і підлаштовують свої ідеї до оточення («Urban Totem» Касабланка 2018).

Представник Перу, райтер Даніель Кортез (El Decertor) розробляє особисті сюжети на побудові людських спогадів. Своїми роботами він намагається підкреслити взаємозв'язок між індивідом і спільнотою у соціальній психіці нації. У процесі народження власних фресок, одна з яких представлена на минулорічному фестивалі «Jidar toiles de rue» у м. Рабат, митець використовує імпровізаційну концепцію колажу. Створений стінопис із зображенням портрету жінки в червоно-синьому хіджабі, являє синтез зображень із фотокарток марокканського помічника художника й елементів різнобарвного декору з відсиланням до етнічної стилістики, розташованих довкола портрету суцільним текстом.

Чималу зацікавленість викликає стінопис «Mag Magribu» («Magician of Maghreb») у виконанні українського творчого дуету «Interesni Kazki». Означений твір відтворює образ безликої людини у берберському одязі, що сидить у пустелі з ліхтарем і килимом та грає на музичному інструменті. При цьому створюється уявлення репродукції магічного дійства, яке наводить глядача на думку про розвиток шаманізму в даному регіоні. Таким чином цей стінопис є відображенням місцевих звичаїв крізь світоглядну інтерпретацію європейських художників неарабського походження.

З-поміж інших привертає увагу і монохромний образ літньої марокканської дами «Наджима» у виконанні творчого проекту «Beikirch».

У марокканському мурал-арті особіне місце посідає й стінопис «The Shoe Thief» від аргентинського художника Franco Fasoli із зображенням чоловіка, який бореться з гібридом тигрової людини й нагадує колаж. Власне цього ефекту й намагався досягнути митець за рахунок поєднання медіа-диверсифікованих кольорових крапель у гармонійне зображення. Таким чином автор надає динаміки своїм творам, і міським поселенням загалом [9].

У даному контексті слід зазначити стріт-арт-об'єкти у м. Марракеш. Вартий уваги й стінопис від французького вуличного митця C215 (псевдо). Він знаходиться навпроти залізничного вокзалу. Автор зобразив берберського чоловіка, що дивиться на простір вулиці з боку будівлі. Зображені саме червоні

троянди, як натяк на улюблений колір даного міста. При цьому фігури, геометричні й абстрактні форми додані C215 під час VI «Marrakech Biennale».

Розпис «Les Rives», створений італійським художником Джакомо Буфаріні (псевдо «Run»), простягається на головній площі міста Ес-Суейра майже на 6500 м, за даними «Huffington Post-The New York Times» цей ансамбль став найбільшим графіті на території Північної Африки. Митець створює образи двох людей, кожен з яких знаходиться на різному березі річки, де один грає на маленькому музичному інструменті, а інший намагається спілкуватися з ним через рубіж. Слід зазначити, що в сюжеті даного розпису місцеві жителі, як і сам автор, вбачають висвітлення проблеми біженців у світі [6; 7].

Справжнім «містом-магнітом» для творчості вуличних художників є Асіла. Вже з 1978 р., завдяки спільним зусиллям художника Мохамеда Мелехі та фотографа і політичного діяча Мохамеда Бенаїсса, заснований щорічний «Міжнародний фестиваль вуличного мистецтва Асіла».

Із липня по серпень стіни місцевих поселень перетворюються на картинну галерею з веселчастими розписами. Різнобарвні фрески, починаючи від арабської каліграфії та закінчуючи сучасними сюжетами, стали значущою частиною міського життя, заповнюючи кожен куточок вузьких вуличок [10].

Надзвичайно колоритним та казковим центром Королівства Марокко, що розташувалося на схилах Рифських гір поблизу м. Танжер, вважають Шефшауен, чи так зване «Блакитне місто». Головною особливістю даної місцевості є колір будівель, який коливається в різних відтінках синього – від світло-блакитного до лазурового. Місто засноване у 1471 р. і стало притулком для великої кількості мусульманських та єврейських біженців з Іспанії. Вони і сформували його теперішній вигляд за прообразом рідної для них Андалусії (Іспанська провінція). Виходячи з цього, більшість стін старих кварталів мають блакитний колір, що є «священним» для євреїв і нагадує віруючим про небо та море. Виходячи з місцевих традицій стріт-арту даної території міста властиві ті ж «блакитні» розписи. Більшість із них апелюють місцевою орнаментикою та розміщуються на дверях, стінах окремих будівель й кварталів.

Таким чином, можна відзначити, що колір несе особливе смислове навантаження у розписах даних територій. Тому порівнюючи Шефшауен з Асілою, Марракешом, Рабатом та іншими містами, що входять до складу королівства, можемо констатувати той факт, що він має конкретне значення для мистецтва вказаних територій.

У прибережному м. Лараш поруч із «Jardin des Lions» простягається довга дорога з розфарбованими стінами з обох боків. Настінні малюнки анонсують різноманітні соціальні повідомлення. Через них художники мурал-арту прагнуть донести до звичайного перехожого проблему надмірного вживання алкоголю, наркотиків й тютюнопаління, наслідки забруднення навколишнього середовища та стічних вод [10].

Вище зазначені проблеми є доволі поширеними як на європейському континенті, так і Африканському материка. Таким чином, автори намагаються привернути увагу до значущості визначених подій та питання їх подолання, власне репрезентацією таких сюжетів за рахунок розписів у міському просторі.

Серед інших важливих соціальних тем у м. Аль-Душейра графіті-художники звертаються до проблем забруднення Землі. До Всесвітнього дня охорони довкілля воно наповнюється сюжетами, що відображають проблему забруднення навколишнього середовища. Важливим є те, що до створення графіті-малюнків райтери залучають місцеву молодь, маючи на меті не лише розкрити молоді таланти, а й у такий спосіб підвищити обізнаність населення про різні екологічні проблеми. Так вони висвітлюють теми, які означають цивільні обов'язки та права щодо збереження місцевої культури.

Висновки. Підсумовуючи вище зазначене, можна помітити, що впродовж останніх років, а саме з появи міжнародних фестивалів вуличного мистецтва Королівства Марокко, північно-африканське вуличне мистецтво посіло важливе місце у розвитку світового стріт-арту. Це власний світ, котрий має свою історію та близьких героїв, в якому на першому місці знаходиться висвітлення народної ідентичності та світових проблем, що стосуються кожного. Стріт-арт-твори цих територій, написані місцевими райтерами та приїжджими художниками-емігрантами, є невід'ємною складовою означених. Тому аналіз образно-символічного контексту міст та виявлення його соціальних смислів можливий через репрезентацію у вигляді місцевих стінописів, які відтворюють образ міста у світовому мистецькому просторі.

Варто зазначити, що одним із найбільш важливих чинників, який визначає архітектурну ідентичність міста, є створення сюжетів на мединових стінах, які висвітлюють етнічні особливості й традиції даного регіону. Тому згадані мурали є унікальними мистецькими явищами, до створення яких долучаються не лише місцеві й іноземні художники зі світовими іменами, але й українські творчі групи.

Список використаної літератури

1. *Історія утворення Союзу Арабського Магрибу*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: kimo.univ.kiev.ua/MOrg/92.html. – Заголовок з екрану.

2. *Про затвердження класифікації країн світу*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0426832-13>. – Заголовок з екрану.
3. *Шактер Р. Світовий атлас вуличного мистецтва* / Пер. з англ. Є. Гулевич, В. Правило, Е. Сардалова, С. Семенко, Л. Яким. Київ «Magenta Art Books», 2018. 408 с.
4. *Asilah: A Little Known Artists haven on Moroccan coast* [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://suitcasemag.com/travel/stories/asilah-artist-haven-moroccan-coast>. – Заголовок з екрану.
5. *Cale Waddacor*. Graffiti South Africa. Shiffer Publishing. ООО, 2014. 192 p.
6. *New York Times*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.nytimes.com/section/arts. Заголовок з екрану.
7. *«Run» on the shores of Morocco with «Les Rives» addresses migration* [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.brooklynstreetart.com/2016/03/05/run-on-the-shores-of-morocco-with-les-rives-addresses-migration>. – Заголовок з екрану.
8. *Shkolna O*. Moroccan riads in the context of the development of modern tourism in Ukraine. Електронна версія статті, поданої до друку у видання Ін-ту мистецтвознавства та архітектури НАН Азербайджану, м. Баку. 2019 р.
9. *Street Art: The Urban Canvas of Morocco*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://morocco.roundearthmedia.org/street-art-the-urban-canvas-of-morocco>. – Заголовок з екрану.
10. *Urban Renaissance: The African graffiti movement* [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://10and5.com/2016/05/26/urban-renaissance-the-african-graffiti-movement>. – Заголовок з екрану.
11. *Walid El Hamamsy, Mounira Soliman*. Popular Culture in the Middle East and North Africa: A Postcolonial Outlook / Walid El Hamamsy, Mounira Soliman. Routledge Research in Postcolonial Literatures. 2014. 300 p.

References

1. *Istoriia utvorennia Soiuzu Arabskoho Mahrybu*. [Elektronnyy resurs]. Rejum dostupu: kimo.univ.kiev.ua/MOrg/92.html.
2. *Pro zatverdzhennia klasyfikatsii krain svitu*. [Elektronnyy resurs]. Rejum dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0426832-13>.
3. *Shakter R*. Svitovyi atlas vulychnoho mystetstva / Per. z anhl. Ye. Hulevych, V. Pravylo, E. Sardalova, S. Semenko, L. Yakym. Kyiv «Magenta Art Books», 2018. 408 s.
4. *Asilah: A Little Known Artists haven on Moroccan coast* [Elektronnyy resurs]. Rejum dostupu: <https://suitcasemag.com/travel/stories/asilah-artist-haven-moroccan-coast>.
5. *Cale Waddacor*. Graffiti South Africa. Shiffer Publishing. ООО, 2014. 192 p.
6. *New York Times*. [Elektronnyy resurs]. Rejum dostupu: www.nytimes.com/section/arts.
7. *«Run» on the shores of Morocco with «Les Rives» addresses migration*. [Elektronnyy resurs]. Rejum dostupu: <https://www.brooklynstreetart.com/2016/03/05/run-on-the-shores-of-morocco-with-les-rives-addresses-migration>.
8. *Shkolna O*. Moroccan riads in the context of the development of modern tourism in Ukraine. Elektronna versiia statii, podanoi do druku u vydannia Instytutu mystetstvoznavstva ta arkhitektury NAN Azeibardzhanu, m. Baku. 2019 r.
9. *Street Art: The Urban Canvas of Morocco*. [Elektronnyy resurs]. Rejum dostupu: <https://morocco.roundearthmedia.org/street-art-the-urban-canvas-of-morocco>.
10. *Urban Renaissance: The African graffiti movement*. [Elektronnyy resurs]. Rejum dostupu: <https://10and5.com/2016/05/26/urban-renaissance-the-african-graffiti-ovement>.
11. *Walid El Hamamsy, Mounira Soliman*. Popular Culture in the Middle East and North Africa: A Postcolonial Outlook / Walid El Hamamsy, Mounira Soliman. Routledge Research in Postcolonial Literatures. 2014. 300 p.

СОВРЕМЕННЫЕ МУРАЛЫ В КОНТЕКСТЕ СТРИТ-АРТА МАРОККО

Шеменева Юлия Владимировна – аспирантка кафедры изобразительного искусства,
Киевский университет им. Б. Гринченка, г. Киев

Рассмотрены традиционные и инновационные особенности фресок на территории Королевства Марокко. Осуществлен обзор публикаций, в которых выявлена специфика урбанистического искусства стран Северной Африки. Выделены особенности уличного искусства в городах Рабат, Марракеш, Ес-Сувейра, Асила, Шефшауен, Лараш, Аль-Душейра (на примере творчества мировых и местных райтеров последних десяти лет). Особое внимание уделяется муралам созданным на международных фестивалях уличного искусства «Jidar. Toiles de Rue» в г. Рабат, «Международный фестиваль уличного искусства Асила» и «Remp'Arts» в Аземуре. Проанализирована характерность сюжетов и образно-символическое значение стрит-арт-произведений, большинство из которых подчеркивают этнические особенности и традиции региона. Выделено творчество украинских художников в стрит-арте.

Ключевые слова: архитектурное пространство, стрит-арт, Марокко, муралы, граффити.

MODERN MURALS IN THE CONTEXT OF THE MOROCCO STREET ART

Shemenova Yulia – postgraduate student of department of fine arts,
Institute of Arts, Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv

In this article the traditional and innovative features of wall paintings in the territory of the Kingdom of Morocco are considered. In particular, an overview of publications exploring the peculiarities of street art in northern Africa is given.

Separately highlighted features of the development of street art in the cities of Rabat, Marrakech, Essaouira, Asila, Chef-Shauen, Larache, Al-Dusheira on the example of works of world and local artists over the past ten years. Particular attention is paid to the murals that were created at the international festivals of street art «Jidar. Toiles de Rue» in the city of Rabat, the «Asil International Festival of Street Art» and «Remp'Arts» in Azemur. The peculiarity of the plots and the symbolic significance of street art works in the specified territories is analyzed. It is shown that most of them highlight the ethnic characteristics and traditions of this region. Separately highlighted the work of Ukrainian artists on street art of this state.

Key words: architectural space, street art, Morocco, Murals, graffiti.

UDK 75.052(61)«20»

MODERN MURALS IN THE CONTEXT OF THE MOROCCO STREET ART

Shemenova Yulia – postgraduate student of department of fine arts,
Institute of Arts, Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv

In this article the traditional and innovative features of wall paintings in the territory of the Kingdom of Morocco are considered. In particular, an overview of publications exploring the peculiarities of street art in northern Africa is given.

Separately highlighted features of the development of street art in the cities of Rabat, Marrakech, Essaouira, Asila, Chef-Shauen, Larache, Al-Dusheira on the example of works of world and local artists over the past ten years. Particular attention is paid to the murals that were created at the international festivals of street art «Jidar. Toiles de Rue» in the city of Rabat, the «Asil International Festival of Street Art» and «Remp'Arts» in Azemur. The peculiarity of the plots and the symbolic significance of street art works in the specified territories is analyzed. It is shown that most of them highlight the ethnic characteristics and traditions of this region. Separately highlighted the work of Ukrainian artists on street art of this state.

The purpose of the article is to through the analysis of creativity of local artists to discover the plots and technical features of the creation of modern murals in the Kingdom of Morocco.

The research methodology is based on a set of principles, approaches and methods. The principle of scientific objectivity, art-studies and culturological approach is applied; A comparative method is to establish similarities and differences between plots and images of European and American murals with murals in the cities of Morocco.

Research results. The traditional and innovative features of wall paintings in the territory of the Kingdom of Morocco are determined. Thus, local artists create their own world, which has its own history and close heroes, and which in the first place is the coverage of the national identity and global issues affecting everyone. The specifics of the development of street art in the cities of Morocco are revealed. Since the works of street artists of these territories, written by local and foreign artists-immigrants, they are an integral part of the above-mentioned. Therefore, today the analysis of figurative and symbolic context of cities and the discovery of its social meanings is possible through the representation in the form of local wall paintings that reproduce the image of the city in the world of art space.

Conclusions. In general it should be noted that one of the most important factors determining the architectural identity of the city is the creation on the walls of the medina of stories that cover the ethnic characteristics and traditions of the region. Therefore, the mentioned murals are unique artistic phenomena, in the creation of which are involved not only local and foreign artists with world names, but also Ukrainian artistic groups.

Key words: architectural space, street art, Morocco, Murals, graffiti.

Надійшла до редакції 3.08.2019 р.